

Bogomir Pregelj:

Rusalka

5. Pri kavi v votlini velike coprnice Škrepetače

Kakor piščeta okrog koklje so sedele vile okrog okrogle mize, vneto pile dišečo mlečno kavo in prigrizovale sladko potlico. Nič jih ni bilo strah prečudnih spak, ki so se krepolile in zvijale v kotih votline. Črni maček se jim je drno-

vala: »vzemi rožne popke, ki so se odprli na kresno noč, dodaj jim muckov iz enakonočja, pretri jih, premešaj trikrat tri kaplje nageljjevega olja, ščepec kresnične luči, zalj z roso, ki si jo zajela ravno ob solnčnem vzhodu. Vse to dobro kuhaj ob malem ognju tri dni. Postavi na hladno in potresi s solnčnim prahom.

haje dobrikal. Sama coprnica Škrepetača pa jim je bila domača, samo botra, kljub temu, da je sedela na stolu iz človeških kosti ter je imela oblečeno prečudno skrivnostno haljo. Čarovno knjigo je zaprla in postavila v stran. V roke je vzela načeto nogavico in jo vneto pletla. Vmes je kdaj pa zdaj pomešala v kotličku, ki je stal na trinogu vrh ognjišča. »Kaj pa kuhaš, botra?« je vprašala radovedno Rusalka. »Nič posebnega! Mažo za lepoto,« je odvrnila coprnica, potem preštelala na glas zanke »Dve, tri, pet...« položila prst na nos in našte-

Maža je gotova!« »To je težko!« je prikimala Rusalka. »Kajne, pa je boš dala meni malo?« »In meni tudi! Meni tudi, botrica!« so prosile vile kar po vrsti. »Kaj pa je vam treba take maže, huncveti!« je odmajala coprnica. Rusalka pa je poredno vprašala: »Ali jo zase kuhaš, botra?« »Ježešna!« se je ujezila coprnica, »kakšni so dandanes otroci! Kaj pa vendar misliš! Kdo pa bo še prišel k meni, ako bom lepa? Ali si že kdaj slišala, da je bila kaka coprnica lepa?« Rusalka jo je pogovarjala: »Ne bodi huda, botra! Saj vsi vedo, da si najprejja

coprnica. Pa sem tako mislila.« »No ja, je že res, kar praviš,« ji je potolaženo pritrčila coprnica, »pa saj veš, zdravnik svojih zdravil nikdar ne pije sam. Kaj se smeješ temu, dekle?« je strogo pogledala najmanjšo vilo, da je v zadregi odgriznila prevelik kos potice in se ji je zaletelo. »Tega mi pa še nisi povedala, Rusalka, po kaj si prav za prav prišla k meni. Saj to dobro vem, da ne bi napravila te hude poti, ako bi ne bilo nuje in potrebe. Na botro Škrepetačo se spominjo vsi le, ako jo potrebujejo, drugače naj pa coprnica grda le kar sama sedi v svoji špilji.« Rusalka je pri njenih besedah zardela in za hip povescila oči. Potem pa je odkrito pritrčila: »Prav si povedala, čeprav me je sedaj sram. Prej še mislila nisem na to, dokler me ni opozoril stric Krvavec. To je pa tako.« Lepo po vrsti in redu je pripovedovala vse od početka pa do nocojšnje noči, ko se je odpravila na pot k botri Škrepetači. Dokler je Rusalka pripovedovala, je coprnica molče pletla nogavico in še potem ni dolgo nič spregovorila, ko je Rusalka že davno končala. Plašno je gledala Rusalka. Ko pa coprnica le ni nič dejala, je negotovo vprašala: »Ali želim kaj grdega, botra?« »Ne, ne,« je odločno odmajala z glavo coprnica, položila je nogavico na mizo in se zagledala v Rusalkine oči. »Samo nekaj težkega si želiš, kar ti bo prineslo mnogo gorja in solza.« Uporno je dvignila Rusalka glavo: »Drugače ne bom imela miru.« Napol za sebe ji je mrmraje pritrčila coprnica: »Seveda ne moreš drugače. Saj stoji tako zapisano v zvezdah.« Potem je živahno nadaljevala: »Uredila bom vse, kar hočeš. Prej pa poslušaj, kar ti bom povedala, dobro premisli in potem se šele odloči. Ve, dekleta, pa pojdite. Kar bom sedaj govorila, ni za vas. Peter vam bo medtem pokazal, kako kujejo škratje kristale.« Godrnjaje in oklevajoč so odšle vile iz votline, kjer ste ostali sami coprnica in Rusalka. Coprnica je spet vzela nogavico in začela pletti, pri tem pa je pripovedovala:

»Zgodba o povodni deklici in mladem kraljeviču.

Bilo je pred mnogimi leti. Tedaj še ni bilo mesto sredi polja tako veliko, kakor je danes. Hiše so bile svetle in v gladkih oknih so kimalo pisane rože zlatemu solncu. Ljudje so hodili oblečeni v pisane obleke in so nosili v gumbnicah dišede rože. Imeli so sicer dela, pa so pri tem le še utegnili, da so se sprehajali na zelenih rečnih bregovih in poslušali na večer slavce, ki so peli v temnih sencah vrtov okrog kraljevega gradu. Tako

polno je bilo mesto rožnih dišav in slavčevega petja, da so ljudje pozabljali na skrbi in težave. S svojimi okornimi glasovi so hoteli posneti petje slavcev. Ščebetanje škrančkov so ujeli v gosli in flavte so jim piskale kakor kosi na pomlad. Ves svet je poznal to mesto. »Mesto pesmi« so mu dejali. Se celo vile so prihajale s planin in iz reke. Pomešale so se med ljudi ter pele in plesale z njimi. Vse mesto je dehtelo in pelo. Samo kraljevski grad je bil mračnejši dan za dnem. Veliki vrtovi so ga oklepali. Na gredah je stalo več rožnih grmov kakor kjerkoli. V vsakem grmu je sedel slavec in lil svoje hrepenenje. Vsa noč je bila polna opoja rožne pesmi. A grad je ostal mrk in nem. Star je bil kralj. Ze davno se mu je zbelila brada. Žezlo v roki se mu je treslo. Truden je bil in željen počitka. Toda sin njegov, kraljevič, ni hotel sprejeti krone. Ves v črno odet se je sprehajal po zavitih stezah vrtov. Nikoli se ni zasmel. Nikoli ni spregovoril besede. V prazno je imel uprte oči. Ni videl rož, ki so se mu dehteče uspale na pot. Ni čul petja, ki ga je hrepeneče božalo. Brez namena je hodil vsak dan po zavitih potih kraljevskih vrtov. Zavijal se je v svojo mračnost, kakor v leden oklep. Do njega ni nikdar segla pomlad. Zato so bili kraljevski dvori vsak dan mračnejši. V Krvavečevi palači je žvela povodna deklica. Gori iz planin je prišla, sirota brez očeta in matere. Kakor rodna hči je bila Krvavcu. Najlepša med vrtnicami je bila. Zlate lase je imela, kakor da se je mesec vanje ujel, nje oči so bile vijoličaste, kakor prvi mrak. Da sem jo slišala peti, sem šla vso dolgo pot iz svoje špilje. Z vrstnicami je šla v mesto pesmi. Tam so se družice porazgubile. Povodna deklica pa je šla naprej, dokler je ni ustavila ograja kraljevskih vrtov. Jačje, kakor sicer, so dehtele tisti večer rože. Vse ozračje je dehtelo v hrepenenju slavčevega petja. Kakor prikovana je obstala povodna deklica. Na ograjo je naslonila čelo in ji je bilo, da bo umrla od lepote, ki jo je zalivala. Tedaj je prišel mimo kraljevič. Kakor da se je zbudil iz sanj, mu je bilo, ko je videl povodno deklico, ki je slonela ob ograji. Prvič v svojem življenju se je nasmehnil. Odprla je usta in izpregovoril: »Ljubim te!« Bledo se je blestel v mrču njegov obraz. Pod težkimi obrvmi so bile njegove oči vse črne. Kakor v tolmunih neba se je zgubila v njih povodna deklica. Čudna noč je bila tista noč. Prepolna hrepeneče ljubezni. In je pozabila povodna deklica, da se le gorje rodi, ker se veže s člove-

kom nečlovek. V nastavljenjo dlan je položila roko, kakor češnjev cvet: »Tvoja sem,« je dejala. (Dalje prihodnjič).

Lojze Zupanc:

Denar cvete

Belokranjska narodna

V turških časih je v smuškem gradu živel bogat graščak. Bil je silno ošaben in trdosrčen. Belokrajinci so mu morali plačevati desetino in hoditi na tlaško. Ker pa je bil sam in ni imel nič družine, ni mogel porabiti vsega bogastva, ki so mu ga ustvarile žuljeve roke tlačanov. Ljudje so se ga bali in izogibali. Pripovedovali so, da ima denarja ko vrug toče... Našli so se tudi taki, ki so vedeli, da si je dal smuški graščak vliči iz vreče zlatnikov — zlato tele.

Takrat so v Belo Krajino prihajale tolpe turških konjenikov in plenile, ropale ter požigale vse, kar ni ušlo njihovim grabežljivim rokam. Namenili so se tudi na smuški grad. Zamikala jih je veličastna starinska stavba, lepega in obilnega plena so si obetali Turki od nje, pa so jo pričeli trdovratno oblegati.

Zdaj, ko je bil ošabni graščak v sili in nesreči, mu ljudstvo, ki ga ni maralo, ni hotelo priskočiti na pomoč. Zatorej je pograbil svoje zlatnike in zlato tele ter po podzemskih rovih izginil iz obleganega gradu. V dolini je imel obsežen smrekov gozd. Tjakaj je zakopal pod najvišjo smreko tri mošnje zlatnikov. Pa tudi zlato tele je nekje zakopal, kajti bil je praznih rok, ko so ga Turki izsledili in odgnali v sužnost.

Izginil je smuški graščak, razpadati je pričel zapuščen smuški grad, a pripovedka o zakopanem denarju in zlastem teletu je živela med ljudmi. Marsikateri kmetič v dolini je takrat na skrivaj podolgem in počez prekopal svojo njivico, v nadi, da se mu bo posrečilo najti zakopani zaklad. A nihče ni vedel za kraj, kamor je smuški gra-

ščak zakopal svoje bogastvo in dolgo, dolgo se ni nikomur nasmejala ta sreča.

Bil je v dolini tudi siromašen hlapec Židor. Ni imel svojega doma. Od kmetije do kmetije se je ponujal v delo. Čez dan je delal, da se je preživel, pod noč je pa odšel k počitku v ta ali oni hlev. Vedno je spal med živino.

Bilo je na kresni večer. Legel je v prazne jasli v hlev bogatega kmeta, pri katerem je čez dan kosil praprotnje. Vejica praprotni se mu je zataknila za škorenj in bilo mu je dano, da je slišal in razumel živalsko govorico.

»Veš kaj«, je pričel govoriti vol, »tale človeček je pa res revček... Se svojega doma nima. Od hiše do hiše hodi na delo, da se za silo preživi...«

»Revček je, revček,« je pritrdila krava. »Pa še kakšen revček. I, pa kaj se hoče — zato pa je hlapec... ki nima niti toliko svojega, kamor bi položil glavo.«

»Hej, ko bi on vedel to, kar vem jaz«, je dejal voliček. »Jaz bi mu rekel, naj gre h Krupi in odkoplje denar, ki ga je davno zakopal tisti onegavi smuški graščak... Pa kaj se hoče, ko pa ne razume naše govorice...«

»Pa ti tudi prav nič ne pomisliš, da je Krupa dolga rečica. Ali naj bi oba bregova prekopal, od izvira do izliva, da bi prišel do denarja?« je ugovarjala krava.

»Kaj pa še«, se je ujezil voliček. »Ali si pozabila, kaj nama je pravila mati? Rekla je, da je denar zakopan v smrekovem gozdiču, ki raste ob Krupi. Na katerem mestu, tega seveda ne vem. Ali tisti, ki bi šel na kresno noč tjakaj, bi zagledal sredi gozdiča moder plamenček. Na kresno noč vsi zakopani denarji cveto... Njihov cvet je — moder plamenček... Oh, če bi tale revček, ki smrči tukajle gori v jaslih —«

Ampak Židor ni spal niti smrčal. Le potajil se je. Ko je pa slišal, kje je zakopan smuški denar, se je brž dvignil in na vrat na nos zdrvel v smrekov gozdič ob Krupi. Se pred polnočjo je ves upehan dospel tja. Dolgo je taval po gozdiču, končno se mu je le posrečilo, da je pod visoko smreko sredi gozda zagledal trepetajoč moder plamenček. Skočil je tjakaj in pričel kopati. In čudo — izkopal je tri mošnje zlatnikov.

Zdaj je bil Židor bogat. Kupil si je lepo posestvo. Njegovi potomci še

dandanašnji žive v dolini pod Smukom v sreči in blagostanju.

Za srečno najdbo zlatnikov so zvedeli tudi drugi dolinci.

»Kjer je bil denar, tam blizu mora biti tudi zlato tele«, so si dejali in pričeli so kopati ob bregovih Krupe. Kopalni so in kopali in še danes kopljejo, ali doslej še niso našli zlatega teleta.

Pravijo, da ga bo našel čisti oče, ki bo imel devet sinov. Vse bo pa moral vzgojiti tako, da bodo pošteni, delavni in čistega srca...

Lojze Zupanc:

Tri ciganske

Belokrajinske narodne

Kanižarica je mala vasica v Beli Krajin. Pri Kanižarici že od nekdanj tabore cigani. Tam imajo tudi svojega kralja. Belokrajinski cigani si pošteno služijo vsakdanji kruh. Kamenje tolčejo, kujejo, časih pa tudi vbogajme prosijo... Belokrajinci so dobrega srca in jim radi pomagajo v sili in nesreči. Pa tudi marsikakšno veselo vedo povedati o njih.

1. Cigan bi bil rad kum

Zivel je siromašen kipar. Imel je polno hišo dece pa malo zaslužka. Ko se mu je rodil deseti sin, ni nihče od sedev hotel kumovati revnemu kiparčku.

To je svedel mlad cigan. Rad bi bil kum. Šel je h kiparju, a doma je dobil

samo njegovo ženo. Prišel se je ponujati za kuma; do večera se je kiparjeva žena otresala neljubega kuma, a vsiljivca ni mogla odgnati.

Pod večer se je iz sejma vrnil kipar. Ustrašil se je cigan njegovega prihoda in ker ni mogel ven, se je skrnil v kiparjevo delavnico ter se pomešal med bronaste kipe...

Žena je pošepetala kiparju, kako in kaj. Mož je molčal, vzel železno palico, odšel v temačno delavnico in sam pri sebi mrmral:

»Dobil sem naročilo od samega gospoda dekana. Jutri zjutraj mu moram poslati velik kip. Biti pa mora dobro vlit...«

Tako je kipar govoril in po redu tolkel s palico po bronastih kipih, da bi izbral najlepši glas. Ko je prišel do cigana, ga je krepko oplazil. Cigan je pogoltnil bolečino: ne duha ne sluha o bronu... Obrnil se je kipar k ženi in zavpil v kuhinjo:

»Žena, ta vlietek se mi je pa ponesrečil. Brž zakuri v peč, da ga pretopim in prelijem v čistejši in glasnejši bron!«

Tega se je cigan prestrašil. Prekobalil se je čez kiparja in na vrat na nos izginil skozi vrata v črno noč.

Bežal je in kričal:

»Haril si me haril,¹

ne boš me v kotlu paril!« — —

Tako se je kipar otresel nadležnega ciganovega kumstva.

2. Cigan in gosposki obed

Prišel je cigan h gospodu in dejal: »Gospod, koliko cenite zlato bučo, veliko kot konjska glava?«

Gospod je mislil, da ima cigan tolikšno kepo zlata. Prijazno je posadil cigana za mizo ter ga nasitil in napojil s najslajšim vincem. Potlej je vprašal cigana: »Kje imaš zlato bučo?«

Cigan se je pa začudil: »Hoj, gospod, jaz je nimam! Le vedeti sem hotel, koliko je vredna.«

Gospoda je pograbila huda jeza in plosnil je cigana po licu.

Pa je poskočil cigan: »Hoj, gospod, vi ne znate kloftati. Vam bom jaz pokazal!« In — lop! po gospodu. Nato je izginil.

Ko je prišel cigan v taborišče, se je z obema rokama objemal za siti trebuh. To je opazil njegov brat in ga vprašal: »Kje si bil, moj črni brat?«

Povedal je siti cigan lačnemu, kje je gosposko obedoval in pti.

¹ = udaril.

»Kaj si pil?«
 »Žganjarico!«
 »Kaj si jel?«

»Vsega, kar sem pozele!«

Zahotelo se je lačnemu ciganu gospodskega obeda. Drugi dan se je odpravil h gospodu, da bi še on gosposko obedoval.

Ali komaj je prestopil prag gospodove hiše, že je priskočil gospod ter pričel kričati: »Hej, ciganče, včeraj si dejal, da ne znam kloftati! Čakaj, boš videl, da sem se že naučil!« In vso posodo, kar je je bilo na mizi je zmetal v prestrašenega cigana. Tako je cigan plačal grehe svojega brata

3. Cigan in gospod

Po cesti gre gospod. Sreča cigana, hoče biti vljuden, pa ga ogovori: »Bog daj srečo, cigane!«

Cigan pa jezen, da ga gosposki zmazek za nalašč posmehljivo ogovarja, po-

goltne jezo in brž odvrne: »Bog daj, brat!«

Zavedel se je gospod, da ga je cigan pošteno zavrnil. Se tisti dan je cigana ponovno srečal. Lepše kot prvič ga je mislil pozdraviti, ko je rekel: »Pozdravljen, bra!«

Cigan pa mu je prijazno odzdravil: »Pozdravljen gospod!«

Mala vila

Srbska pravljica

Nekoč sta živel a kralj in kraljica, ki sta imela sina edinca. Ko je kraljevi sin odrasel, so nekoč praznovali njegov rojstni dan silno slovesno; na ta praznik so povabili namreč največje dostojanstvenike in najlepše žene in deklince iz vse države.

Beli kraljevi grad se je bleščal v zlatu, srebru in dragih kamenih in se lesketal v tisočernih lučicah. Zvečer so plesali na krasnem vrtu »Kolo«, katerega so se udeležili vsi gostje. Nato se je podal princ v lipov gaj, ki je obdajal gozd, kajti mesec je sijal in bilo je skoraj tako svetlo kot podnevi, in princ še ni čutil potrebe, da bi se podal k počitku. Čarobno je bilo videti temne sence, ki so jih metala košata drevesa, skozi njihovo vejevje se je ulival svit mesca in padal v čudovitih oblikah na zemljo. Lipe so dehtele prav opojno, kot kadilo v cerkvi, in princ se je počasi izprehajal po mehki trati.

Ko je prišel na neko jaso, je opazil pred seboj v luninem svitu v travi malo vilo, ogrnjeno v prekrasen plašč, ki je bil stkan menda iz najboljšega in najmehkejšega blaga in vezen z zlatom. Dolgi lasje so ji padali preko ramen in na njeni glavi se je lesketala zlata krona, okrašena z biseri in diamanti. Vila je bila tako majhna kot kakšna iskreača se lučica.

Princ je obstal in opazoval to čudovito prikazen; vila pa je začela govoriti s takim glaskom, kakor da zvonijo zvončki, in rekla: »Predragi princ, tudi jaz sem bila danes povabljena k tvojemu slavju; rajanja pa se nisem smela udeležiti, ker sem tako majčkena; zato se ti pa klanjam v tem čarobnem luninem sijaju, ki je zame najkrasnejši svit solнца.« Princ se ni prav nič ustrašil ljubke postave, temveč je pristopil zraven in ji podal roko, ona pa se mu je iztrgala, pustivši v njegovi roki rokavičico, tako majhno, da bi si je ne mogel nadeti niti na svoj mazinec. Žalosten se je vrnil na dvor in ni o tem nikomur povedal niti besedice.

Naslednjo noč se je zopet podal na vrt. Hodil je v svetlem luninem svitu gor in dol ter iskal malo vilo, pa je ni našel. Tedaj se je spomnil rokavičice in jo izvlekel ven. Takoj se je prikazala pred njim mala vila. To pa ga je tako razveselilo, da ni mogel ziniti niti besedice. Dolgo sta ase sprehajala po vrtu in govorila o silno lepih in dragih rečeh.

Tedaj je kraljevi sin v svoje veliko začudenje nenadoma opazil, da mala vila med pogovorom raste. Ko sta se poslovila, je bila mala vila že dvakrat tako velika kot večer poprej, in ko ji je hotel vrniti rokavico, si je ni mogla več nadeti. »Vzemi jo«, je dejala vila, »in hrani jo kot amulet!« »Storil bom tako«, je odvrnil princ. Odslej sta se vsak večer srečavala na vrtu, in mala vila je vsako noč zrasla ter bila vedno večja.

Ko je pretekel deveti dan, je sijala luna, in vila je postala tako velika kot prestolonaslednik. Tedaj pa ji je rekel: »Rad te imam, ali hočeš postati moja ljubljena žena?« »Hočem«, je dejala vila, toda zapomni si, da morem ostati tvoja žena le, dokler bom prepričana o tvoji ljubezni, sicer pa moram zopet izginiti.«

Čez tri dni se je vršila svatba, in vsi so občudovali veliko lepoto in ljubeznivost neveste. Nato sta srečno živela sedem let; bila mu je namreč dobra in vrla žena.

Potem pa je umrl stari kralj. Ob njegovem trplju so bedele najlepše gospe

vsega kraljestva. Med njimi je bila tudi neka lepa gospa z zlatimi lasmi in črnimi očmi, ki je mladega kraljeviča neprestano opazovala, in ker je bil nečimeren, mu je bilo to všeč.

Ko se je pogrebni sprevod vil proti pokopališču, je prestolonaslednik, ki je peljal svojo ženo za roko, trikrat pogledal tujo gospo. Nenadoma pa se mu je spotaknila žena ob svojo obleko in bi bila kmalu padla. Tedajci je vzkliknila: »Ah, glej no, obleka mi je kar naenkrat predolga!« Nato ni odgovoril ničesar in tudi ni opazil, da je njegova žena vedno manjša in manjša. Ko sta prišla pod grajske lipe, je ni bilo prav nič več.

Tedaj je vzel kraljevi sin ono lepo tujko za ženo, toda z njo ni živel srečno niti tri dni. Zahtevala je posteljo iz svetlih diamantov in si vedno želela le takih stvari, ki jih na svetu sploh ni, in ker mož njenim željam ni mogel ustreči, je začela jokati in se z njim prepirati ter ga žaliti, dokler se ni takega življenja naveličal in jo zapodil.

Šele sedaj je spoznal, kaj je storil v svoji neumni ničurnosti in strasti, toda bilo je prepozno. Občutil je globoko boleost in obžaloval svoje lahkomišelnost početje. Spet se je vsak večer sprehajal pod starimi lipami upajoč, da bo spet našel svojo lepo, ljubljeno, dobro in vrla ženo, toda vedno je čakal in klical zaman.

Tako se je postaral, toda njegova mala vila se ni nikdar več vrnila.

JUTROVČKI PIŠEJO

Dragi stric Matič! Danes se prvič oglasim v Tvojem dragem kotičku. Zanima Te, kam pojdejo Tvoji prijateljčki na oddih. Prihodnje šolsko leto pojdem na gimnazijo, če napravim sprejemni izpit. Če se mi to posreči, pojdem na počitnice na Dolenjsko, kjer imam strička. Gotovo si že hodil po Dolenjskem, zato Te prosim, sporoči mi, kako je tam okoli Krškega polja. Če mi bo tam ugajalo, Te povabim prihodnje leto s seboj. Upam, da mi ne odrečeš. Pristrčno Te pozdravlja

Nadica Vrezec, uč. V. a razr.
na Bledu.

Ljuba Nadica! Pred mnogimi leti sem bil na Dolenjskem, in če naj bom odkritosrčen, Ti moram priznati, da zdaj že več ne vem, kako je okoli Krškega polja. Zato se bom drugo leto tem rajši odzval Tvojemu ljubeznivemu vabilu. Prepričan sem, da Ti bo Dolenjska ugajala, saj jo vsi hvalijo. Prav vesel bom, če mi

potem s počitnic napišeš par vrstic, kako se imaš in kako Ti ugaja stričkov dom. Srčno Te pozdravlja

stric Matič.

Moje počitnice

Kam da grem v počitnicah?
vprašaj me, preljubi striček?
Ali v Adrijo sè kopat?
Ali pit dolenjski cviček?
Z ustnem mi nasmeih izgine
žalost v srcece prodre;
dušo dobra volja mine
ko resnice se zave...
Očka delavec ubog je,
v tovarni hudo trpi,
pot preliva in se muči,
da nam kruhek pripori.
Daleč, daleč tam je morje,
daleč je dolenjska stran,
daleč štajerski so griči
oj, predaleč Korotan...
Zame vse to je predaleč,

zame paš lepote ni,
zame morja ni šumečega,
zame nič na svetu ni...
Zame je samo tovarna,
zame dimniki stoje,
solnce meni se umika
zame je le še gorje!

Franci Štravs, uč. I. razr. mešč. šole
na Jesenicah

Ljubi Franci! Tvoja pesmica je prav lepa, le zato mi ni všeč, ker je prežalostna. Saj Ti rad verjamem, da Ti je hudo, ker Te dobri očka ne more poslati na morje ali pa kam drugam na počitnice — vendar pa zaradi tega ne smeš reči, »da se Ti solnce umika« in »da je zate samo še gorje«! Glej Franci, med mojimi dragimi Jutrovčki je vse pono otrok, ki ne pojdejo nikamor na počitnice, ker starši nimajo denarja, da bi jih poslali na oddih. In vendar mi nihče tako potrto ne piše kakor Ti. Mnogi pravijo: »Ostal (ali ostala) bom doma, saj pravi pregovor: Ljubo doma — kdor ga ima! In poleti bodo drevesca na Jesenicah prav tako zelena, jagode v gozdu prav tako rdeče in dehteče, voda v potoku prav tako bistra in hladilna kakor kjerkoli drugod na Dolenjskem ali pa na Štajerskem. Verjamem Ti, da bi rad videl morje, že zato, ker je zate nekaj nenavadnega. Tudi to še pride, le pogum. Za letos naj Te pa tolaži misel, da živi ob sinjem Jadranu mnogo, premnogo Tvojih vrstnikov, ki prav tako hrepenijo po — Tvoji lepi Gorenjski. Kdo ve, ali se ne bi tudi Tebi stožilo po njej! Le hitro sedi in mi napiši bolj veselo pisemce, dotlej pa sprejmi iskrene pozdrave od svojega
strica Matica.

Večerna molitev

Za gore šlo je solnce zlato,
na zemljo pada hladni mrak,
luč zvezd prižiga se bogato,
k počitku človek leže vsak.

V molitvi sklepam roke svoje
in k Bogu plove glas srca:
»Ti si samo zavetje moje
naj lahko noč nebo mi da!

Naj angel varuh pride k meni,
nad mano naj roke razprostre;
ne srečo, zlo odtod odženi
zazibljí v spanec sladki me!

Pavlič Franc, uč. IV. razr.
Sv. Kunigunda na Pohorju p. Zreča.

Dragi stric Matic! Z veseljem pričakujem počitnice. Veš striček, prav prijetno je namreč za nekaj časa spraviti knjige v kot in pozabiti šolske skrbi!

Oče mi je obljubil nekaj planinskih izletov, če bom pridna. Zelo, zelo ljubim krasoto naših planin, ki privabijo toliko tujcev v našo domovino.

Jož, kako se veselim
počitnic, lepih prostih časov,
ko lahko ko ptiček poletim
v objem planinskih gajev!

Pa tudi Tebe, striček, vabim
z menoj v planinski raj,
saj vem, da ljubiš bolj planine
ko mest! dirindaj!

Silva Janša, uč. II. razr. mešč. šole
Hrušica pri Jesenicah

Dragi stric Matic! Prav željno pričakujem šolskih počitnic. To bo veselje, ko bomo skakali po zelenih tratah in gozdovih! Nabirali bomo jagode in borovnice in če prideš k nam, dragi stric Matic, jih bomo tudi Tebi nabrali, če se Ti jih bo hotelo. V bližnjem potoku si bomo napravili bajer, kjer se bomo lahko kopali. Posebno se pa veselim tovarišev s katerimi se bomo igrali »vojake«. Ob nedeljah me bo oče vzel s sestrico s seboj na izlet v hribe. Tu v bližini imamo Sv. Planino, kjer stoji tudi planinska kočica in od tu imamo lep razgled na vse strani, posebno na Savinjsko dolino. Časih bom tudi delati pomagal in na učne tudi ne bom pozabil, da bom pripravljen ko bo treba spet sestri v šolsko klop. Srčno Te pozdravlja

Vladko Skvarča, uč. V. razr.
v Zagorju ob Savi

Dragi stric Matic!

izza gore je solnce³ posijal
da bi se s nežnimi cvetkami igral.
Svoje žarke je razpel,
da bi strica Matica ogrel!

Fanč Nered, uč. V. razr.

Rožna dolina c. IX. št. 3 v Ljubljani

Clave štize:

Dva metuljčka

Metuljček pisan frkota
se z cvetjem pisanim igra;
iz zlatih čaš popije med,
potem pa spet —
na drugi cvet...

Zaman ga Milanček lovi,
a njega mama dohiti:
ušel ti je krilatec tvoj,
ujet pa je metuljček moj —
sedaj pa, Milanček, z menoj!

Križanka »Dekletce«

Vodoravno: 2. življenjski sok, 4. rver,
5. zgodba iz življenja živali, 7. neodre-
žena zemlja.

Navpično: 1. drevo, 2. vrh žitne bilke,
3. odpadki pri sekanju, 5. pogojnik, 6.
predlog.

Rešitev križanke »Golob«

Vodoravno: 2. bi, 3. krt, 4. solar, 6.
tropine, 8. flovica, 9. zakaj?

Navpično: 1. citre, 2. brana, 3. klic,
4. sova, 5. opij, 6. tla, 7. rok, 8. iz.

Manica:

Za brihtne glavice

Odgovori

Prva:

Ko so šli čez vodo, je oče najmlaj-
šega sina nesel v naročju.

Druga:

Volčček je ravnal pametno, kajti
kmetič ga je takrat gnal — v mesnico.

Tretja:

Na tla je padel.

Zanimivosti

Učenjaki so tako izpopolnili film,
da ga bomo kmalu gledali prostorno,
ne samo ploskovno. To se pravi, da
bomo imeli pri gledanju tak vtisk ka-
kor v gledališču.

Nekatere ptice selilke prelete vsako
leto do 7000 kilometrov dolgo pot s
severa na jug.

Največ neviht na svetu je na otoku
Javi. Okoli severnega in južnega tečaja
jih pa skoraj ne poznajo.

V Nemčiji je vsak peti človek kratko-
viden.

Kitajci ne poznajo žepov pri oblekah.
Vazelin izdelujejo iz petroleja.

Pečene ose so na Kitajskem velika de-
likatesa.

V polarnih krajih sta blisk in grom
nepoznana.

Večina ljudi žveči na levi strani.

Tudi bolne rastline dobe vročino. Opa-
zili so, da so bolni listi rastlin za več
stopinj toplejši od zdravih.

Na svetu je izšlo doslej okoli 95.000
raznih pisemskih znamk.

Letošnjo zimo so imeli sneg tudi v Je-
ruzalemu. Kaj takega se v tem mestu
ni zgodilo že nad 200 let.

Na Kitajskem so šele letos obvesno
 uvedli metrsko mero.

V zadnjih sedmih letih je bilo v Lon-
donu nad 50.000 ljudi mrtvih zaradi pro-
metnih nesreč.

Človeško telo obstoji v glavnem iz vo-
de. Telo odraslega človeka je vsebuje
okoli 60 odstotkov, telo otroka pa dosti-
krat več kakor dve tretjini.

V Avstraliji je samo za 20.000.000 lju-
di prostora, čeprav je ta celina zelo ob-
sežna. To pa zato, ker je velik del Av-
stralije pušinja. Zdej prebiva na tem
delu sveta okoli 10 milijonov prebivalcev.

Že v starem Egiptu so poznali sladkor-
no bolezen in jo zdravili.

V Združenih državah Amerike je šest
ognjenikov, ki bruhajo. Navadno ime-
nujejo samo enega in sicer Mount Las-
sen.

Eskimi uporabljajo ptice za svetilko.
Skozi mastena trupla presušenega ptiča
potegnejo stenj, ki gori kakor sveča
sredi loja.

Posetnica

Lenca V. Tičar

Kakšno obrt ima ta gospa?